

رونمایی از سازوکار جدید دریافت مالیات بر ارزش افزوده

واریز مالیات بر ارزش افزوده به خزانه تضمینی می‌شود

دریافت مالیات بر ارزش افزوده از رستوران‌های زنجیره‌ای و سکوهای نمایش خانگی بر خط شد

برای مقابله با تأخیر در دریافت مالیات بر ارزش افزوده، یک رویکرد جدید در قبال بخشی از معاملات کشور که به صورت آنی مالیات بر ارزش افزوده را به صورت نقد یا الکترونیک از مردم و مشتریان دریافت می‌کند، تعبیه شده است. این رویکرد مبتنی بر دریافت مالیات بر ارزش افزوده برخط از رستوران‌های بزرگ و شناخته شده و همچنین پلتفرم‌های نمایش خانگی است که قرار است همگی این منابع مالیاتی صرف توسعه زیرساختی کشور شود.

■ ■ ■

مالیات بر ارزش افزوده اساساً یکی از معضلات اقتصادی کشورمان است که قانون آن را به مجریان دیکته کرده است و بر همین مبنا سالانه ۹۰۰ همت مالیات بر ارزش افزوده از مردم دریافت می‌شود. با این حال، مشخص نیست چه میزان از این مالیات که از مردم گرفته می‌شود به خزانه واریز می‌شود به همین دلیل یکی از مشکلات اصلی در زمینه تخصیص منابع و سهم مالیات بر ارزش افزوده کالاهای خدمات؛ مسئله مربوط به عدم واریز مالیات بر ارزش افزوده و همچنین تأخیر در حسابرسی فصلی یا ماهانه مالیات بر ارزش افزوده است که منجر به عدم تحقق منابع مالیاتی برای تخصیص منابع به شهرداری‌ها یا سهم بهداشت از مالیات بر ارزش افزوده شده است.

برای مقابله با این تأخیر در اخذ مالیات بر ارزش افزوده، یک رویکرد جدید در قبال بخشی از معاملات کشور که به صورت آنسی مالیات بر ارزش افزوده را به صورت نقد یا الکترونیک از مردم و مشتریان دریافت می‌کند تعبیه شده است که مالیات بر ارزش افزوده از رستوران‌های بزرگ و شناخته شده و همچنین پلتفرم‌های نمایش خانگی به صورت برخط دریافت شود. همواره مردم هنگام خرید خدمات یا کالا از مشاغل ذکر شده، مبلغی را با عنوان مالیات بر ارزش افزوده به صورت نقدی را در قالب پرداخت الکترونیکی می‌پردازند؛ مالیاتی که طبق قانون باید مستقیماً به عنوان یک حق عمومی به خزانه کشور و منابع شهرداری‌ها و دهیاری‌ها واریز شود و صرف تأمین هزینه‌های جاری، توسعه زیرساخت‌ها و ارتقای رفاه عمومی گردد اما تأخیر در واریز وجوه دریافتی و در برخی موارد حتی عدم ابراز صحیح این مبالغ از سوی

بعضی فعالان اقتصادی، موجب شده است بخش قابل توجهی از مالیاتی که مردم با هدف مشارکت در تأمین هزینه‌های کشور پرداخت می‌کنند، نه تنها در زمان مقرر به حساب دولت و شهرداری‌ها واریز نشود، بلکه بعضاً به چرخه رسمی درآمدهای عمومی نیز وارد نشود.

در چنین شرایطی، سازمان امور مالیاتی کشور با هدف رفع این خلأ مزمن، شفاف‌سازی جریان وصول، جلوگیری از فرارهای مالیاتی و از همه مهم‌تر، واریز به‌موقع مالیاتی که مردم مستقیماً پرداخت می‌کنند، گامی تحولی و هم‌راستا با استانداردهای کشورهای مترقی برداشته و بر اساس تبصره یک ماده ۱۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده، وصول بر خط و لحظه‌ای مالیات

پرداختی در خرید انواع پلتفرم‌ها، غذا و خوراک را در دستور کار قرار داده است. بر اساس اطلاعیه صادره و برنامه‌ریزی انجام‌شده، در گام نخست تعدادی از فعالان اقتصادی حوزه پلتفرم‌های فروش خدمات فیلم و سریال و همچنین صنعت غذا و خوراک، عمدتاً در مناطق پرخوردار شهر تهران، از ابتدای دی‌ماه مشمول این طرح شده‌اند و با همکاری بانک مرکزی، مالیات بر ارزش افزوده‌ای که از مردم دریافت می‌کنند، به‌صورت برخط و در همان لحظه پرداخت مصرف‌کننده، مستقیماً به حساب سازمان امور مالیاتی واریز می‌شود.

این اقدام به معنای قطع کامل حلقه‌های واسط غیرشفاف میان پرداخت‌کننده نهایی و خزانه

عمومی است و تضمین می‌کند منابع مالیاتی بدون وقفه و بدون امکان دخل و تصرف، صرف امور جاری کشور و تأمین هزینه‌های مدیریت شهری شود؛ اقدامی که می‌تواند نقطه آغازی در تحول نظام مالیات‌ستانی با امکان اخذ آنی و برخط مالیات بر ارزش افزوده در کشور باشد. یکی از مهم‌ترین مزیت‌های این سیاست آن است که در این فرایند هیچ‌گونه فشاری بر منابع مالی واحدهای اقتصادی وارد نمی‌شود و سازمان امور مالیاتی، صرفاً مالیاتی را که قبلاً از جیب مردم و به عنوان مالیات بر ارزش افزوده دریافت شده است، به صورت برخط و علی‌الحساب وصول می‌کند. بر اساس سازوکار تعریف‌شده، با نرخ علی‌الحساب ۸ درصد،

معادل ۸۰ درصد از مالیات بر ارزش افزوده‌ای که از مشتریان اخذ می‌شود، به صورت لحظه‌ای به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز خواهد شد و مابقی در فرایند تسویه نهایی دورای لحاظ می‌شود. در نتیجه، نه تنها کوچک‌ترین خدشه‌ای به جریان نقدی واحدهای صنفی و اقتصادی وارد نمی‌شود، بلکه منابع مالیاتی بدون تأخیر و به صورت آنی، در راستای نظام مالیاتی هوشمند در اختیار هر بخش تعیین شده و دارای سهم از منابع مالیات بر ارزش افزوده قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است از مالیات بر ارزش افزوده، سهمی برای دولت جهت توسعه زیرساختی کشور، سهمی برای شهرداری‌ها و دهیاری‌ها

برای توسعه شهری و همچنین سهمی برای متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان در اختیار سازمان تأمین اجتماعی قرار می‌گیرد و سهمی از این مالیات نیز برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی و رفاهی جوانان در اختیار وزارت ورزش و جوانان قرار خواهد گرفت و سهم مهم معادل یک درصد از ۱۰ درصد مالیات بر ارزش افزوده نیز به بخش بهداشت و درمان کشور در راستای تقویت خدمات حوزه سلامت و ارائه خدمات درمانی به شهروندان تعلق خواهد گرفت که همگی این سهم‌ها از این پس در این بخش از مالیات بر ارزش افزوده به صورت آنی و بدون تأخیر پرداخت خواهند شد.

■ مالیاتی که مردم پرداخت می‌کنند به موقع به خزانه می‌رسد

کریم یزدی‌خواه، کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به لزوم ایجاد سازوکارهای نوین برای اخذ مالیات به شکل برخط گفت: «در شرایطی که اقتصاد کشور با محدودیت‌های درآمدی، تحریم‌های خارجی و فشارهای مزمن کسری بودجه دست به گریبان است، هر منبع درآمدی که بدون افزایش نرخ‌های مالیاتی و بدون تحمیل بار جدید بر مردم بتواند به صورت منظم و پایدار وارد چرخه مالی دولت شود، ارزشی دوچندان دارد. وصول برخط مالیات بر ارزش افزوده در حوزه غذا و خوراک، دقیقاً از همین جنبش اصلاحات ساختاری است، چراکه منابعی را به خزانه سرازیر می‌کند که پیش از این نیز مردم آن را پرداخت کرده بودند اما یا با تأخیر یا به‌طور ناقص به حساب درآمدهای کشور وارد می‌شد. از سوی دیگر، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها که بخش قابل توجهی از هزینه‌های خدماتی شهر و روستا را از محل عوارض ارزش افزوده تأمین می‌کنند، با تحقق این طرح به منابعی پایدار، قابل پیش‌بینی و منظم دست خواهند یافت؛ امری که امکان برنامه‌ریزی دقیق‌تر برای توسعه حمل‌ونقل عمومی، بهسازی معابر، جمع‌آوری پسماند، ایمنی شهری و سایر خدمات عمومی را فراهم می‌کند.»

وی ادامه داد: «افزون بر این، افزایش اطمینان دولت از تحقق به‌موقع درآمدها، این امکان را ایجاد می‌کند که سیاستگذار در شرایط خاص اقتصادی، از ابزارهای مساعدتی و تعویق یا تسطیط مالیات سایر بخش‌های آسیب‌پذیر

استفاده کند؛ حمایتی هدفمند که بدون این شفافیت مالی، اساساً قابل تحقق نبود.» این کارشناس اقتصادی با اشاره به مزیت مهم و کلیدی این رویکرد جدید در مالیات‌ستانی برخط خاطرنشان کرد: «یکی از نقاط قوت و مزیت‌های راهبردی طرح وصول برخط مالیات بر ارزش افزوده، طراحی هوشمندانه آن است که هیچ‌گونه فشار مضاعفی بر جریان نقدی واحدهای صنفی و اقتصادی وارد نمی‌کند. در این سازوکار، سازمان امور مالیاتی کشور نه از منابع بنگاه‌ها بلکه صرفاً از همان مالیاتی که قبلاً از سوی مردم و به‌عنوان مالیات بر ارزش افزوده پرداخت شده است، به صورت مستقیم و آنی برداشت می‌کند.»

وی افزود: «در بُعد کلان‌تر، اهمیت این سیاست زمانی آشکارتر می‌شود که به نحوه توزیع منابع حاصل از مالیات بر ارزش افزوده توجه کنیم؛ مالیاتی که نقشی چندلایه در تأمین مالی بخش‌های حیاتی کشور ایفا می‌کند. بخشی از این منابع مستقیماً در اختیار دولت قرار می‌گیرد تا صرف توسعه زیرساخت‌های اساسی مانند حمل‌ونقل، انرژی، آموزش و پروژه‌های عمرانی ملی شود؛ بخشی دیگر به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها اختصاص می‌یابد تا پשתوانه مالی توسعه شهری، بهبود خدمات عمومی و ارتقای کیفیت زندگی در شهرها و روستاها باشد.»

یزدی‌خواه در پایان گفت: «همزمان سهمی از این مالیات به سازمان تأمین اجتماعی اختصاص داده می‌شود تا در فرایند متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و تقویت حمایت‌های اجتماعی مورد استفاده قرار گیرد. علاوه بر آن سهم مشخصی نیز برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی و رفاهی جوانان به وزارت ورزش و جوانان تعلق می‌گیرد تا امکان گسترش فضاهای ورزشی و خدمات رفاهی برای نسل جوان فراهم شود. در این میان، یکی از حیاتی‌ترین بخش‌های بهره‌مند از مالیات بر ارزش افزوده، حوزه بهداشت و درمان است - به‌گونه‌ای که یک درصد از مجموع نرخ ۱۰ درصدی این مالیات، به صورت مشخص به تقویت نظام سلامت کشور اختصاص دارد. پرداخت بدون تأخیر این سهم نیز می‌تواند در تأمین دارو، توسعه مراکز درمانی، تجهیز بیمارستان‌ها و کاهش هزینه‌های درمانی شهروندان نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا کند.»

گفت‌وگو با ابوالفضل ابوترابی، نماینده مجلس

تعطل در اجرای قانون الزام به ثبت معاملات تبعات جدی دارد

تیر ۱۴۰۴، کندی در اجرای این بخش از قانون را متوجه سازمان ثبت اسناد دانست. متأسفانه با وجود گذشت چند ماه، شاهد یک کندی غیرقابل قبول در بدنه اجرایی یعنی سازمان ثبت اسناد هستیم. این تعطل، این سؤال را ایجاد می‌کند که آیا عزم لازم برای تحویل بزرگ اقتصادی وجود دارد یا خیر؟ البته مسئولیت نظارت عالیه بر عهده قوه محترم قضائیه است که باید با جدیت بیشتری در زیر مجموعه خود نظارت و اجرای دقیق این قانون را که تأثیر مستقیم بر اقتصاد ملی دارد، تضمین کند.

■ مجلس به دنبال آزادسازی ظرفیت اقتصادی املاک است

ابوالفضل ابوترابی در پایان با تأکید بر عزم مجلس بر پیگیری موضوع خاطرنشان کرد: این یک هشدار جدی به متولیان امر است. مجلس از ابزارهای نظارتی خود، از جمله سؤال از وزیر دادگستری و پیگیری از مسئولان سازمان ثبت، برای به نتیجه رساندن این مطالبه ملی استفاده خواهد کرد. ما اجازه نمی‌دهیم یک قانون استراتژیک با این حجم از ظرفیت اقتصادی، به دلیل یک تعلل اجرایی مقیم بماند. راه‌اندازی فوری سامانه ماده ۱۰، کلید آزاد کردن ظرفیت اقتصادی عظیم بخش املاک و مستغلات و بازگرداندن اعتماد به سرمایه‌گذاران است و تا تحقق کامل آن، پیگیری‌ها را متوقف نخواهیم کرد.

اسنادی که امروز صادر می‌شوند، همچنان در برابر ریسک ابطال با اسناد عادی قدیمی قرار دارند و این یعنی ریسک بالای سرمایه‌گذاری.

■ تعطل در اجرای این قانون موجب از دست رفتن سرمایه می‌شود

وی پیامدهای مستقیم این تأخیر بر اقتصاد کشور را «فلج‌کننده» توصیف کرد و گفت: ادامه این وضعیت، یعنی تداوم یک محیط پرریسک برای سرمایه‌گذاری، وقتی مالکیت یک دارایی قطعی نیست، آن دارایی به «سرمایه مرده» تبدیل می‌شود، یعنی نمی‌توان آن به عنوان وثیقه‌ای معتبر برای دریافت تسهیلات بانکی و تأمین مالی کسب‌وکارها استفاده کرد. این وضعیت، هزینه مبادلات (Transaction Cost) را به شدت بالا می‌برد و زمینه را برای فساد و زمین‌خواری باز می‌گذارد. از سوی دیگر، دولت به دلیل فقدان داده‌های شفاف و قابل اتکا، ابزار لازم برای سیاستگذاری مؤثر در بازار مسکن و مدیریت نوسانات را از دست می‌دهد. در یک کلام، تأخیر در اجرای ماده ۱۰، یک ترمز جدی سر راه رشد اقتصادی و بهبود محیط کسب‌وکار است.

■ انتقاد از سازمان ثبت و ضرورت نظارت قوه قضائیه

عضو کمیسیون «امور داخلی کشور و شوراهای مجلس با اشاره به پایان یافتن مهلت قانونی در

یک نماینده مجلس معتقد است تعطل در اجرای کامل «قانون الزام به ثبت رسمی»، عملاً «امنیت سرمایه» در حیاتی‌ترین بخش اقتصاد ایران یعنی بازار املاک و مستغلات را به گروگان گرفته است.

■ ■ ■

ابوالفضل ابوترابی، نماینده مجلس در گفت‌وگو با «جوان» با انتقاد از عملکرد سازمان ثبت اسناد، تأکید کرد: تأخیر در راه‌اندازی «سامانه ماده ۱۰»، ریسک سرمایه‌گذاری را بالا نگه داشته است. میلیاردها تومان سرمایه را به «سرمایه مرده» تبدیل کرده و مانعی جدی سر راه بهبود محیط کسب‌وکار و رشد اقتصادی کشور ایجاد کرده است.

■ یکی از اهداف قانون الزام تبدیل ملک به یک «دارایی امن» و قابل اتکاست

این نماینده مجلس با اشاره به حمایت‌های کلان از این قانون در سطح ملی، فلسفه اقتصادی آن را اینگونه توضیح داد: «هدف از تصویب این قانون، صرفاً یک اصلاح قضایی نبود، بلکه یک جراحی بزرگ اقتصادی برای پایان دادن به نداشتن اطمینان در بازار دارایی‌ها بود. اقتصاد سالم بر پایه امنیت مالکیت استوار است. ما سه هدف مشخص داشتیم: تسهیل صدور اسناد به عنوان شناسنامه دارایی، تسهیل معاملات رسمی برای رونق بازار و مهم‌تر از همه تضمین امنیت دارایی‌ها و تبدیل اسناد رسمی به پشتوانه‌ای قابل اتکاء برای فعالیت‌های اقتصادی. وقتی سند رسمی شما در برابر ادعاهای بی‌اساس مصونیت مطلق نداشته باشد، آن دارایی از چرخه مولد اقتصاد خارج می‌شود.

■ ماده ۱۰، شاه‌کلید فعال‌سازی ظرفیت اقتصادی املاک است

ابوترابی در پاسخ به این پرسش که آیا این هدف اقتصادی محقق شده است، با صراحت پاسخ منفی داد و افزود: متأسفانه خیر. نقطه ضعف بزرگ همین جاست. قانونگذار، تمام اعتبار و مصونیت سند رسمی را به اجرای ماده ۱۰ و راه‌اندازی سامانه مربوط به آن گره زده است. تا زمانی که این سامانه فعال نشود، اسناد رسمی فاقد اعتبار مطلق اقتصادی است و نمی‌تواند به عنوان یک «دارایی امن» در چرخه اقتصاد کشور ایفاي نقش کند. این یعنی حتی عملکرد و آزر وی مؤثر واقع شود.

در گفت‌وگوی «جوان» با رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند مطرح شد

جای خالی ابزارهای هوشمند در توسعه تجارت با همسایگان

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند با اشاره به حضور کمرنگ ایران در بازار ترکیه گفت: صادرات ما به این کشور با رفتار حرفه‌ای، اصولی و علمی در تجارت خارجی و به کارگیری ابزارهای هوشمند قابل افزایش است.

■ ■ ■

سیدطه حسین مدنی درباره اهمیت بهبود روابط تجاری ایران با کشورهای همسایه گفت: حجم صادرات و واردات ۱۵ کشور همسایه ما به هزار و ۲۰۰ میلیارد دلار در سال می‌رسد اما متأسفانه سهم ایران از این بازار بزرگ چیزی حدود ۱۵ میلیارد دلار است.

مدنی خاطرنشان کرد: ترکیه یکی از این کشورهاست که میزان صادرات و واردات آن ۶۲۰ میلیارد دلار در سال است. از این رقم ۳۷۰ میلیارد دلار سهم واردات و ۲۵۰ میلیارد دلار سهم صادرات است. با وجود این حجم از مبادلات تجاری در کشور همسایه ۸۶ میلیون نفری، سهم ایران از این بازار بزرگ بسیار اندک است.

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند به برخی از بازارهای مساعد ترکیه برای حضور کالاهای ایرانی اشاره و خاطرنشان کرد: شرایط ساختمانی یکی از این بازارهاست. این کشور سالانه نزدیک به ۲ میلیارد دلار از نیاز خود به شیر آلات ساختمانی را از خارج تأمین می‌کند. با وجود اینکه تولیدات

ایرانی در این بخش از کیفیت بسیار بالا و قیمت بسیار مطلوبی برای رقابت با سایر کشورهای پرخوردار است اما شیر آلات ایرانی فقط یک دهم درصد از نیاز بازار ترکیه را پوشش می‌دهد و بیشتر واردات این کشور از آلمان، ایتالیا، چین، آمریکا، اسپانیا و لهستان تأمین می‌شود.

وی بازار لبنیات ترکیه را یکی دیگر از بازارهای مناسب برای ورود تولیدات ایرانی عنوان کرد و افزود: درآمد سالانه فروش لبنیات در ترکیه به حدود ۲/۵ میلیارد دلار می‌رسد. ایران با وجود برخورداری از برندهای بسیار قوی و محصولات متنوع لبنی، اما حضور چندانی در این بازار بزرگ ندارد و ترکیه در

میان ۱۰ مقصد صادراتی ما نیست. رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند به حضور بسیار کمرنگ سیمان ایران در بازار مصالح ساختمانی ترکیه هم اشاره کرد و گفت: سالانه نزدیک به ۸۰۰ هزار واحد مسکونی در ترکیه احداث می‌شود. این حجم از ساخت و ساز، ترکیه را به یکی از بازارهای بزرگ مصرف سیمان تبدیل کرده است. همسایگی دو کشور به خوبی می‌تواند امکان تأمین سیمان مورد نیاز ترکیه با هزینه حمل و نقل پایین را فراهم کند اما در سال‌های اخیر، میزان صادرات ایران به ترکیه کمتر از سه کانتینر در روز بوده است. البته در این بخش، نمی‌توان قطع مکرر گاز و برق صنایع سیمان کشور را هم نادیده گرفت.